

2η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ “ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ”

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ΕΙΣΗΓΗΣΗ 2:

Πρώιμες Εκδηλώσεις και Διάγνωση

II

*Δρ Ιωάννης Σύρος
(Κέντρο Παιδιού & Εφήβου, Ελλάδα)*

*Δρ Αντώνης Βαδόλας
(Κέντρο Παιδιού & Εφήβου, Ελλάδα)*

Πρώιμες Εκδηλώσεις και Διάγνωση II

Για Άτομα με ΔΑΦ:

Λειτουργικότητα (λειτουργικότητα και διάγνωση, έννοια της λειτουργικότητας στα πρώιμα αναπτυξιακά στάδια)

Μέσα και εργαλεία (Κλινική συνέντευξη, WISC V, Κλίμακα αξιολόγησης παιδικού αυτισμού CARS, Διαγνωστική συνέντευξη αυτισμού, ADOS κ.λπ.)

Ειδικές πληροφορίες για τη χώρα

Περιεχόμενα

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

- Ανάπτυξη γνώσεων σχετικά με τη σχέση μεταξύ της διάγνωσης του ατόμου και των συνολικών αναγκών του.
- Εισαγωγή στην έννοια, το πλαίσιο και τα βήματα των διαδικασιών διάγνωσης και αξιολόγησης.
- Κατανόηση του πώς η διεπιστημονική ομάδα συνεργάζεται για να σχεδιάσει το εξατομικευμένο θεραπευτικό πλάνο.

Η Λειτουργικότητα στη διάγνωση των ατόμων με ΔΑΦ

- Με βάση τα κριτήρια του DSM V, η λειτουργικότητα του ατόμου αποτελεί προσδιοριστή στη διάγνωση της ΔΑΦ.
- Για να κατανοήσουν οι κλινικοί γιατροί το επίπεδο λειτουργικότητας και να εντοπίσουν τις συγκεκριμένες ανάγκες υποστήριξης του ατόμου, είναι απαραίτητο να λάβουν πληροφορίες για την επικοινωνία (μιλάει το παιδί τους;), την κοινωνική αλληλεπίδραση, τις καθημερινές δεξιότητες διαβίωσης ανάλογα με το αναπτυξιακό τους στάδιο, την προσαρμογή σε νέα καταστάσεις, ύπαρξη επαναλαμβανόμενων κινήσεων, συμπεριφορών ή ενδιαφερόντων, αυτονομία ή εξάρτηση από άλλους, άσκηση καθημερινών ευθυνών, αισθητηριακές ιδιαιτερότητες κ.λπ.
- Η εκτίμηση του βαθμού λειτουργικότητας θα βοηθήσει τον κλινικό να αξιολογήσει το κατά πόσο το άτομο επιδέχεται βελτίωσης μέσα από την εκπαίδευση.

Η Λειτουργικότητα στη διάγνωση των ατόμων με ΔΑΦ

- Για τη μέτρηση της λειτουργικότητας, χρησιμοποιούνται εργαλεία όπως οι **Κλίμακες Προσαρμοστικής Συμπεριφοράς Vineland (Vineland Adaptive Behavior Scales)**, το **Psychoeducational Profile - Revised (PEP-R)**, καθώς και άλλα, παρόμοια, εργαλεία, με τα οποία δύναται να εκτιμηθεί η επάρκεια των ικανοτήτων του ατόμου σε διάφορες περιοχές της λειτουργικότητας, καθώς και συνακόλουθα οι εκπαιδευτικές τους ανάγκες.

Η διαγνωστική διαδικασία θα πρέπει να γίνεται σε διεπιστημονικό περιβάλλον, με τη συμμετοχή έμπειρων επαγγελματιών στον αυτισμό.

Διάγνωση-αξιολόγηση

1. λήψη εκτενούς ιατρικού, αναπτυξιακού, οικογενειακού ιστορικού
2. άμεση συστηματική παρατήρηση του παιδιού και αξιολόγηση κατά την διάρκεια του παιχνιδιού και άλλων δραστηριοτήτων
3. εξέταση με σταθμισμένες κλίμακες, δοκιμασίες, εργαλεία αξιολόγησης

Εργαλεία αξιολόγησης

- A. Αυτοσυμπληρούμενα ερωτηματολόγια
- B. Ημιδομημένες συνεντεύξεις
- Γ. Δομημένα εργαλεία παρατήρησης
- Δ. Εργαλεία που προσδιορίζουν τις ανάγκες αποκατάστασης

Διεπιστημονική ομάδα

Κλινική Αξιολόγηση από διάφορες ειδικότητες, δηλαδή παιδίατρο, παιδοψυχίατρο, αναπτυξιολόγο, παιδοψυχολόγο, εργοθεραπευτή, λογοθεραπευτή, ειδικό παιδαγωγό κ.λπ.)

Η διάγνωση ανακοινώνεται στους γονείς / φροντιστές από τον παιδοψυχίατρο ή τον αναπτυξιακό παιδίατρο ή τον παιδονευρολόγο

Η θεραπεία ξεκινά αμέσως μετά την ανακοίνωση της διάγνωσης. Τα θεραπευτικά προγράμματα θα πρέπει να ξεκινούν ακόμη και αν δεν υπάρχει σαφής διάγνωση, στοχεύοντας στις συγκεκριμένες ανάγκες και προκλήσεις του παιδιού

Οι στόχοι θεραπείας τίθενται μετά τη λήψη όλων των πληροφοριών από τις αξιολογήσεις, σε συνεργασία με την οικογένεια.

Η θεραπεία είναι «προσαρμοσμένη» στις εξατομικευμένες ανάγκες του παιδιού και της οικογένειας.

Διεπιστημονική ομάδα

Συνεργασία των επαγγελματιών της διεπιστημονικής ομάδας, δηλαδή παιδίατρος, παιδοψυχίατρος, αναπτυξιολόγος, παιδοψυχολόγος, εργοθεραπευτής, λογοθεραπευτής, ειδικός παιδαγωγός κ.λπ. με το σχολείο, προκειμένου:

**Παρατηρήστε το παιδί στο φυσικό του περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένου του σχολείου
Συλλέξτε πολύτιμες πληροφορίες από τους δασκάλους σχετικά με τις συγκεκριμένες ανάγκες
υποστήριξης του παιδιού**

Παροχή πληροφοριών και υποστήριξης στους δασκάλους, προκειμένου να προωθηθεί μια ολοκληρωμένη και συντονισμένη προσέγγιση για την κάλυψη των αναγκών υποστήριξης του παιδιού.

Διεπιστημονική ομάδα

Η υποστήριξη που παρέχεται στους εκπαιδευτικούς είναι ζωτικής σημασίας, καθώς:

Μερικές φορές τα θέματα ψυχικής υγείας θεωρούνται αντικείμενο που δεν αφορά το σχολείο, αλλά το γραφείο του ειδικού.

Οι δάσκαλοι συχνά δεν γνωρίζουν ούτε εξοικειώνονται με τρόπους υποστήριξης της ένταξης και της ένταξης παιδιών με ΔΑΦ στο περιβάλλον της τάξης.

Μπορεί να μην είναι πολύ εξοικειωμένοι με τη μορφή και την έκταση της συνεργασίας που απαιτείται.

χρήσιμα εργαλεία:

1. Εργαλεία ανίχνευσης: χρησιμοποιούνται από παιδιάτρους και άλλους επαγγελματίες για την υποψία αυτισμού, σε διάφορα αναπτυξιακά στάδια και ηλικία, γενικά στους 18-24 μήνες ή μετά.

- **(M - Chat), usually used by pediatricians**
- **Autism Behavior Checklist**
- **Autism Spectrum Quotient**

Εργαλεία ανίχνευσης:

2.Ειδικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για να βοηθήσουν τη διαγνωστική διαδικασία

- ADOS, from 12 months to adults
- ADIR, for parents

Διαγνωστική Συνέντευξη για Κοινωνικές και Επικοινωνιακές Διαταραχές, DISCO

Η διάγνωση γίνεται από τους ειδικούς με βάση τη συνολική κλινική αξιολόγηση και το ιστορικό τους και όχι μόνο με βάση τα αποτελέσματα των διαγνωστικών εργαλείων.

3. Εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των υπαρχουσών αναγκών, δεξιοτήτων, ικανοτήτων και προκλήσεων υποστήριξης

- **Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ-Hel)**
- **Vineland Adaptive Behavior Scales**
- **Leiter non-verbal intelligence test**
- **Wechsler Intelligence Scale for Children (WISC-V)**
- **Wechsler Adult Intelligence Test (WAIS)**

Διάγνωση και θεραπεία της ΔΑΦ στα ελληνικά δεδομένα

- Την διαγνωστική εκτίμηση την αναλαμβάνουν οι παιδοψυχίατροι και οι παιδίατροι αναπτυξιολόγοι.
- Λαμβάνει χώρα σε παιδοψυχιατρικές υπηρεσίες δημοσίων νοσοκομείων ή κέντρων ψυχικής υγείας, σε εξωτερικά ιατρεία δημοσίων νοσοκομείων αναπτυξιακής παιδιατρικής, είτε σε εξειδικευμένα στις αναπτυξιακές διαταραχές ιδιωτικά κέντρα.
- Κατόπιν της διάγνωσης και των θεραπευτικών συστάσεων, η μονάδα στην οποία έλαβε χώρα η διάγνωση αναλαμβάνει τη θεραπεία αυτούσια, με την συνδρομή της δικής της διεπιστημονικής ομάδας, ή συντάσσει μια έκθεση βάσει της οποίας η οικογένεια προσέρχεται σε ένα ιδιωτικό κέντρο ειδικών θεραπειών, προκειμένου να ξεκινήσει η θεραπεία.
- Οι ιατροί δημοσίων νοσοκομείων συχνά συντάσσουν μια γνωμάτευση για το ασφαλιστικό ταμείο της οικογένειας ή αναλαμβάνουν την προετοιμασία των κατάλληλων εγγράφων προκειμένου η οικογένεια να λάβει το προνοιακό επίδομα για την οικονομική στήριξή της.
- Συχνά τα σχολεία στα οποία φοιτά το άτομο με ΔΑΦ βρίσκονται σε επικοινωνία και συνεργασία με τους δημόσιους φορείς στους οποίους παρακολουθείται η οικογένεια, προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να συνδράμουν στην διάγνωση με τις πληροφορίες που θα προσφέρουν, να λάβουν την κατάλληλη κατεύθυνση και υποστήριξη, καθώς επίσης τα σχολεία να υποστηριχθούν σε επίπεδο εγγράφων και γνωματεύσεων πχ για την κατ' ιδίαν φοίτηση του παιδιού.

Διάγνωση και Θεραπεία της ΔΑΦ στα ελληνικά δεδομένα

- Δυστυχώς, ο αριθμός των διαθέσιμων παιδοψυχιατρικών και αναπτυξιολογικής παιδιατρικής δημόσιων υπηρεσιών στην Ελλάδα συχνά δεν επαρκεί προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες των οικογενειών με παιδί με ΔΑΦ. Κατά συνέπεια, συχνά χρειάζεται η οικογένεια να αναμένει αρκετό χρόνο για την πρώτη αξιολόγηση σε δημόσιο φορέα.
- Επιπλέον, συγκριτικά με το πεδίο των παιδιών και εφήβων, οι διαθέσιμες υπηρεσίες για ενήλικες με ΔΑΦ (εξειδικευμένες μονάδες, ξενώνες, κέντρα ημέρας κλπ) είναι αισθητά λιγότερες.
- Στην περιφέρεια, δεν υπάρχει επαρκής και οργανωμένη τομεοποίηση των υπηρεσιών ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων, με συνέπεια πολλές επαρχιακές πόλεις να μην έχουν τη δυνατότητα να καλύψουν θεραπευτικά τις ανάγκες των οικογενειών με παιδί με ΔΑΦ.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Daniels, A. M., & Mandell, D. S. (2014). Explaining differences in age at autism spectrum disorder diagnosis: a critical review. *Autism : the international journal of research and practice*, 18(5), 583–597. <https://doi.org/10.1177/1362361313480277>
- Lewis's Child and Adolescent Psychiatry: A Comprehensive Textbook, 4th Edition (Lewis, Lewis's Child and Adolescent Psychiatry) 4th Edition, Chapter 46.
- Guilbaud, J., Vuattoux, D., Bezzan, G., & Malchair, A. (2021). Trouble du spectre autistique : étiopathogénie et intérêt d'un diagnostic précoce [Autism spectrum disorder : ethiopathogenesis and benefits of early diagnosis]. *Revue medicale de Liege*, 76(9), 672–676.
- Rapin, I., & Tuchman, R. F. (2008). Autism: definition, neurobiology, screening, diagnosis. *Pediatric clinics of North America*, 55(5), 1129–viii. <https://doi.org/10.1016/j.pcl.2008.07.005>